

Projekt:
**Demokratska odgovornost
in državljanska udeležba v Evropi**

Evropska identiteta in državljanstvo Evropske unije

Analitično poročilo spletnega vprašalnika

Priprava spletnega vprašalnika in vsebinska analiza:

mag. Simon Delakorda, Inštitut za elektronsko participacijo

Statistična obdelava podatkov:

Ajda Slapničar

Sodelovanje pri analizi:

Gabrijela (Jelka) Babič in Katja Strmljan, Društvo za razvoj podeželja LAZ

Koordinacija zbiranja podatkov:

Društvo za razvoj podeželja LAZ

Partnerske organizacije pri zbiranju podatkov:

1.	Društvo za razvoj podeželja LAZ, Litija - vodilni partner	Slovenija
2.	Asociatia Sportiva Culturala si Turistica, Turia	Romunija
3.	Kistaresa Varos Onkormanyzata, Kistaresa	Madžarska
4.	Občina Breznički Hum	Hrvaška
5.	Polska Fundacija im. Roberta Schumana	Poljska
6.	Inštitucia regionalnyon aktivit novohradu, Novohradu	Slovaška
7.	Jugend und Kulturprojekt E.V., Dresden	Nemčija
8.	Optinska uprava Bačka Topola	Srbija
9.	Omilos Unesco Ellados, Serres	Grčija
10.	Dimos Serron, Serres	Grčija
11.	Občina Veliko Turnovo	Bolgarija
12.	Občina Breša,	Italija
13.	CRDLSA Albanija, Tirana	Albanija
14.	Association Civil Centre for Sustainable development, Kriva Palanka	Makedonija
15.	Budapesti muszaki es gazdasagtudomanyi egyetem, Budimpešta	Madžarska

Kazalo vsebine

I. UVOD.....	4
II. POVZETEK REZULTATOV.....	5
III. PRIPOROČILA ZA KREPITEV UDELEŽBE V DEMOKRATIČNEM ŽIVLJENJU EVROPSKE UNIJE.....	7
IV. ZNAČILNOSTI ANKETNEGA VZORCA.....	8
4.1 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI.....	8
4.1.1 Spol.....	8
4.1.2 Starost.....	9
4.1.3 Državljanstvo.....	10
4.1.4 Vključenost v prostovoljstvo / NVO.....	11
V. REZULTATI ANALIZE.....	13
5.1 EVROPSKA IDENTITETA.....	13
5.1.1 Občutenje evropske identitete.....	13
5.1.2 Državljanke pravice EU, ki prispevajo k evropski identiteti.....	14
5.1.3 Ukrepi, ki bi okrepili občutek evropske identitete.....	15
5.2 UDELEŽBA V DEMOKRATIČNIH POSTOPKIH EVROPSKE UNIJE.....	18
5.2.1 Zanimanje za politiko na ravni Evropske unije.....	18
5.2.2 Udeležba na zadnjih volitvah v Evropski parlament.....	19
5.2.3 Razlogi za udeležbo na volitvah v Evropski parlament.....	20
5.2.4 Razlogi za neudeležbo na volitvah v Evropski parlament.....	23
5.2.5 Podpisovanje evropske državljanske pobude.....	24
5.2.6 Razlogi za nepodpis evropske državljanske pobude.....	24
5.2.7 Razlogi za podpis evropske državljanske pobude.....	25
5.2.8 Udeležba na razpravah o prihodnosti Evrope.....	26
5.2.9 Razlogi za neudeležbo na razpravah o prihodnosti Evrope.....	27
5.2.10 Razlogi za udeležbo na razpravah o prihodnosti Evrope.....	28
5.2.11 Neposredni načini vplivanja na evropske institucije.....	29
5.3 UKREPI ZA AKTIVNEJŠO UDELEŽBO V DEMOKRATIČNEM ŽIVLJENJU EU.....	31
VI. ZAKLJUČEK.....	34

I. UVOD

Rezultati merjenja javnega mnenja v Evropski uniji, ki je potekalo spomladi 2015¹, so pokazali, da se manj kot polovica (42 %) anketirancev strinja s trditvijo, da njihov glas v Evropski uniji šteje. Prav tako le 40 % anketirancev zaupa v Evropsko unijo. Skupna udeležba na volitvah v Evropski parlament leta 2014 je bila na ravni Evropske unije najnižja v zgodovini evropskih volitev in je znašala 42,6 %. Po nedavni študiji, ki jo je izvedel inštitut Jacquesa Delorsa, je volilna udeležba na Evropskih volitvah tako padla za 19 točk v 30 letih.

Takšen padec volilne udeležbe kaže na "državlanski primanjkljaj" tako s strani institucij kot tudi s strani državljanov v odnosu do Unije. Pomanjkanje državljske vezi med državljani je trend, ki ga je še dodatno okrepila finančna kriza. Nizek javni interes in nezaupanje v politike, strategije in ukrepe EU je vedno večje.

Ugotoviti vzroke za volilno neudeležbo in pomanjkanje zanimanja za evropsko politiko, je eden izmed ciljev projekta Demokratična odgovornost in državljska udeležba v Evropi (DOCPIE)², ki raziskuje zaznano vlogo evropskega državljanstva in evropske identitete v življenju skupin ljudi z različnimi ozadji.

Za doseg tega cilja je bila okviru projekta izvedena spletna anketa, katere namen je bil zbrati podatke med različnimi starostnimi skupinami o evropski identiteti in državljanstvu Evropske unije. Anketa se je osredotočila na značilnosti sodelovanja v demokratičnem življenju v EU z vidika razlogov za udeležbo oz. neudeležbo na evropskih volitvah, podpisovanja evropske državljske pobude in sodelovanja v dialogih z državljani. Namen ankete je bil tudi ugotoviti, katere aktivnosti, vsebine in pogoji so potrebni za krepitev občutka evropske identitete in za spodbujanje ljudi k aktivnemu državljanstvu v Evropski uniji.

Anonimno anketo je sestavljalo 18 vprašanj zaprtega tipa. Anketiranje je potekalo poleti 2015 v 13 evropskih državah, ki sodelujejo v projektu DOCPIE. Zaradi zagotavljanja dovolj velikega vzorca pravilno izpolnjenih vprašalnikov je v analizo rezultatov vključenih enajst držav: Albanija, Bolgarija, Grčija, Hrvaška, Italija, Madžarska, Nemčija, Republika Makedonija, Romunija, Slovenija in Srbija. Skupaj je v analizi zajetih 977 vprašalnikov, ki predstavljajo nenaključni vzorec. Rezultate analize ni mogoče posploševati na celotno populacijo v anketiranih državah.

V nadaljevanju predstavljeni rezultati bodo uporabljeni s strani nevladnih organizacij in občin v projektu DOCPIE pri razvijanju partnerstev in strategij medsebojnega sodelovanja z namenom opolnomočiti ljudi za okrepljeno vlogo pri oblikovanju odločitev v Evropski uniji. V povezavi s slednjim so oblikovana tudi priporočila za Evropski parlament in Evropsko komisijo. Rezultati ankete so objavljeni na spletni strani projekta DOCPIE

Vsem sodelujočim, ki so izpolnili spletni vprašalnik, se najlepše zahvaljujemo za sodelovanje.

Gabrijela (Jelka) Babič, vodja projekta DOCPIE

1 Standard Eurobarometer 83 (maj 2015). Dostopno prek http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm.

2 DOCPIE je povezal 13 evropskih držav, ki so razpravljale, delale in podajale potrebne informacije z namenom oblikovanja skupne prihodnosti Evropske unije. Glavni cilj projekta je bil povečati stopnjo ozaveščenosti o evropskem državljanstvu, evropski identiteti, o nujnosti sodelovanja v evropskih volilnih postopkih in nujnosti razvoja omrežji in strategij delovanja, z namenom da bi se povečal vpliv Evropske unije. Več informacij o projektu je dostopnih na povezavi <http://www.srce-me-povezuje.si/drustvolaz/index.php?lng=sl&t=docpie>. Projekt DOCPIE je del programa Evropa za državljane in je sofinanciran s strani Evropske unije.

II. POVZETEK REZULTATOV

- Večina anketirancev (83,4 %) ima **občutek, da so Evropejci**. Anketiranci iz držav članic Evropske unije pogosteje občutijo, da so Evropejci / Evropejke v primerjavi iz anketiranci iz držav nečlanic Evropske unije.
- Državlanske pravice Evropske unije, ki najbolj **prispevajo k občutku evropske identitete** anketirancev so naslednje: (1) pravica do prostega gibanja in prebivanja v EU in nediskriminacije na podlagi državljanstva; (2) pravica do študija, prostovoljstva in pripravništva v drugih državah članicah EU; (3) čezmejne potrošniške pravice (npr. spletno nakupovanje, pravice v mednarodnem železniškem ali letalskem prometu, cenejši klici v mobilnih omrežjih) in (4) pravica do zdravstvenega varstva v drugi državi članici EU.
- Ukrepi na ravni Evropske unije, ki bi najbolj **okrepili občutek evropske identitete** anketirancev so naslednji: (1) evropska služba za odpravljanje čezmejnih naravnih nesreč; (2) več političnih pravic (neposredne volitve predsednika EU, uvedba evropskih referendumov o najpomembnejših zadevah EU); (3) manjša in stroškovno učinkovitejša administracija v institucijah EU; (4) evropska državljanska vzgoja za otroke v osnovnih šolah; (5) večji politični in diplomatski vpliv EU v svetu; (6) uvedba evropskega tedna Evropske kulture in (7) sodelovanje v razpravah o prihodnosti Evropske unije na lokalni / nacionalni ravni.
- Večino anketirancev (79,6 %) **zanima politika na ravni Evropske unije** pri čemer je zanimanje med anketiranci iz držav članic Evropske unije in držav nečlanic porazdeljeno enako.
- Anketiranci iz držav, ki niso članice EU, bi se v povprečju **pogosteje udeležili volitev v Evropski parlament** kot pa se je udeležujejo anketiranci iz držav članic Evropske unije.
- Najpogostejši razlogi, zaradi kateri so se anketiranci **udeležili zadnjih evropskih volitev** so naslednji: (1) udeležba na volitvah je državljanska / moralna dolžnost; (2) predstavniška demokracija na ravni EU je pomembna in (3) neposredni vpliv na sprejemanje odločitev v Evropski uniji.
- Najpogostejši razlogi, zaradi kateri se anketiranci **niso udeležili zadnjih evropskih volitev** so naslednji: (1) nezadostna informiranost / nepoznavanje Evropskega parlamenta; (2) nezaupanje političnim strankam in njihovim programom; (3) neupoštevanje / nevpiliv oddanega glasu in (4) pomanjkanje časa / odsotnost z doma.
- Večina anketirancev (80 %) **še ni podpisala evropske državljanske pobude**.
- Najpogostejši razlogi, zaradi katerih anketiranci **niso podpisali evropske državljanske pobude** so naslednji: (1) nepoznavanje evropske državljanske pobude, (2) nezadostna informiranost o kampanjah / možnostih oddaje podpisa podpore in (3) evropska državljanska pobuda ni nagovarjal problemov, ki se tičejo anketirancev.
- Večina anketirancev (81,7 %) se **še ni udeležila razprav o prihodnosti Evrope** (Dialogi z državljani).

- Najpomembnejši razlogi, zaradi katerih se anketiranci **niso udeležili razprav o prihodnosti Evrope** so naslednji: (1) nepoznavanje / neinformiranost o razpravah o prihodnosti Evrope, (2) razprave niso organizirane v njihovem domačem kraju, (3) pomanjkanje časa / odsotnost z doma in (4) splošno nesodelovanje v javnih razpravah.
- 23 % anketirancev v analizi zajetih držav članic Evropske unije je že **e-komuniciralo s predstavniki evropskih institucij** in drugih organov prek spletnih strani, e-pošte ali družbenih omrežij.
- Ukrepi, ki bi po mnenju anketirancev **najbolj spodbudili k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju Evropske unije** so naslednji: (1) odgovornejše, cenejše in bolj pregledno delovanje institucij EU; (2) kakovostnejše poročanje medijev o EU vsebinah (več informacij o stališčih in mnenjih državljanov); (3) krepitev večšin za aktivno evropsko državljanstvo skozi osnovno in srednje šolsko izobraževanje; (4) pregleden in preverljiv izbor nosilcev političnih in javnih funkcij v evropskih institucijah in (5) več sodelovanja informacijske pisarne Evropskega parlamenta in predstavništva Evropske komisije z državljani na lokalni ravni.

III. PRIPOROČILA ZA KREPITEV UDELEŽBE V DEMOKRATIČNEM ŽIVLJENJU EVROPSKE UNIJE

Priporočila odločevalcem v Evropskem parlamentu in Evropski komisiji za krepitev udeležbe v demokratičnem življenju Evropske unije:

Priporočilo 1

Spremeniti način informiranja državljanov in državljanek Evropske unije o možnostih demokratične udeležbe na ravni EU tako, da bo večja pozornost namenjena lokalnim vsebinam, ki so pomembne za državljane in ne zgolj podajati informacije o orodjih / mehanizmih sodelovanja.

Priporočilo 2

Promovirati dobre prakse in primere demokratične udeležbe, ki so izhajali iz predlogov državljanov na lokalni ravni in odzivov odločevalcev na ravni Evropske unije ter so prinesli konkretne izboljšave v zakonodaji, prispevali k učinkovitejšemu reševanju problemov in izboljšali kakovost življenja.

Priporočilo 3

Izobraževati državljane Evropske unije o politični dimenziji državljanstva v razmerju do ekonomske, socialne in kulturne dimenzije državljanstva s poudarkom na lokalni ravni.

Priporočilo 4

Poenostaviti mehanizme participativne demokracije na ravni Evropske unije (evropska državljanska pobuda, dialogi z državljani) tako, da se bodo državljani vanje vključevali tudi iz svojega lokalnega / domačega okolja.

Priporočilo 5

Omogočiti razvoj evropskih političnih strank, ki bodo po načelu predstavniške demokracije omogočale prenos lokalnih in regionalnih vsebin na evropski nivo.

Priporočilo 6

Vzpostaviti zaupanje v Evropsko unijo skozi odgovornejše, preglednejše in cenejše delovanje institucij, ki bodo izpolnjevale pričakovanja državljanov.

Priporočilo 7

Spodbujati kakovostnejše poročanje množičnih medijev o vsebinah Evropske unije, ki bodo vključevale mnenja, stališča in predloge državljanov z lokalne ravni.

Priporočilo 8

Podpirati delovanje nevladnih organizacij v lokalnem okolju, ki si prizadevajo za krepitev demokratične udeležbe državljanov na evropski ravni.

Priporočilo 9

V sodelovanju z informacijskimi pisarnami Evropskega parlamenta in predstavništvu Evropske komisije v državah članicah spodbujati nastajanje lokalnih okolij in skupnosti, ki si prizadevajo za aktivno evropsko državljanstvo.

Priporočilo 10

Spodbujati uporabo interneta za krepitev udeležbe državljanov v demokratičnem življenju Evropske unije in podpirati dvosmerno komunikacijo z evropskimi institucijami.

IV. ZNAČILNOSTI ANKETNEGA VZORCA

V tem poglavju so predstavljene demografske in nazorske značilnosti anketnega vzorca. V vzorcu prevladujejo anketiranci ženskega spola (62 %), anketiranci v starosti med 26 in 65 let (85 %) in anketiranci iz držav članic Evropske unije (76,8 %).

Nazorske značilnosti vzorca kažejo na izrazito evropsko usmerjenost anketirancev³. V vzorcu prevladujejo anketiranci, ki imajo občutek, da so Evropejci (83,4 %), anketiranci, ki izražajo zanimanje za politiko na ravni Evropske unije (79,6 %) in anketiranci, ki so se pogosteje udeležili volitev v Evropski parlament (71,5%) v primerjavi z dejansko povprečno volilno udeležbo.

Nekaj manj kot polovica anketirancev (43 %) je vključenih v prostovoljstvo oz. v delo nevladnih organizacij (društva, humanitarne organizacije, itd.).

4.1 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

4.1.1 SPOL

Na vprašanje o spolu je odgovorilo 875 anketirancev in anketirank⁴. Od tega jih je bila več kot polovica (62,1 %) ženskega spola.

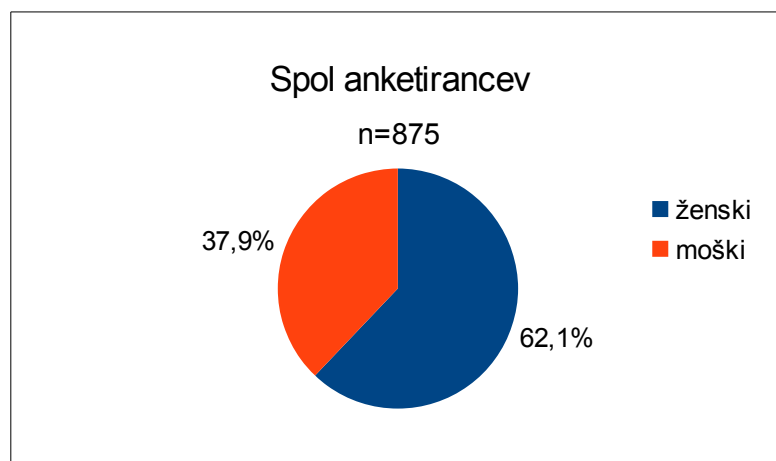
Tabela št. 1: Demografske značilnosti vzorca glede na spol

	Moški (n)	Moški (%)	Ženske (n)	Ženske (%)
Bolgarija n=103	31	30 %	72	70 %
Grčija n=126	51	40 %	75	60 %
Hrvaška n=56	23	41 %	33	59 %
Italija n=87	44	51 %	43	49 %
Madžarska n=86	22	26 %	64	74 %
Nemčija n=85	32	38 %	53	62 %
Romunija n=18	4	22 %	14	78 %
Slovenija n=111	36	32 %	75	68 %
Skupaj EU n=672	243	36,1 %	429	63,9 %
Albanija n=56	21	38 %	35	62 %
Makedonija n=108	54	50 %	54	50 %
Srbija n=39	14	36 %	25	64 %
Skupaj neEU n=203	89	43,8%	114	56,2 %
Skupaj n=875	332	37,9 %	543	62,1 %

3 Nazorske značilnosti anketnega vzorca so podrobneje predstavljene v sklopu V. Rezultati analize

4 Zaradi majhnega števila izpolnjenih vprašalnikov v analizo ni zajeta Slovaška (n=7).

Graf št. 1: Spol anketirancev

4.1.2 STAROST

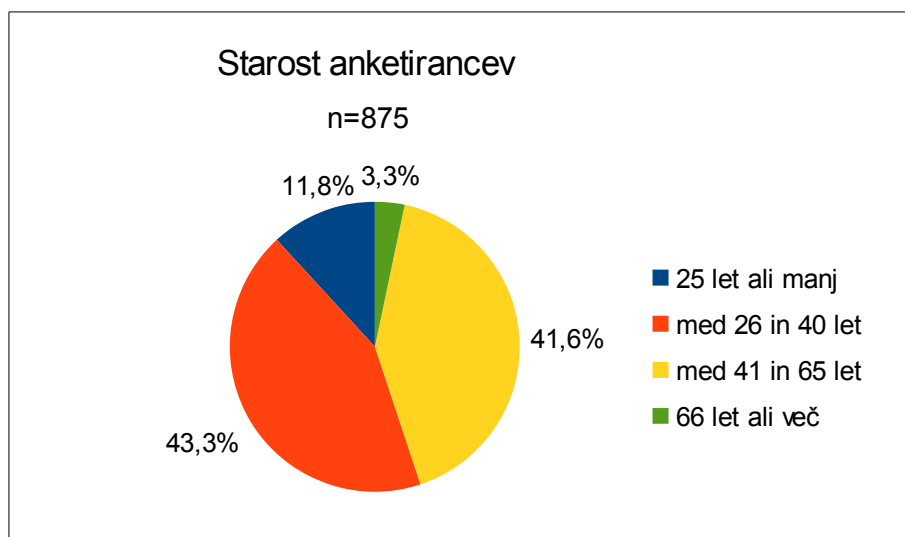
Na vprašanje o starosti je odgovorilo 875 anketirancev in anketirank. Od tega jih je bila večina starih med 26 in 65 let (85 %).

Tabela št. 2: Demografske značilnosti vzorca glede na starost

	25 let ali manj	med 26 in 40 let	med 41 in 65 let	66 let ali več
Bolgarija n=103	9 (9 %)	49 (48 %)	45 (44 %)	0 (0 %)
Grčija n=126	10 (8 %)	75 (60 %)	38 (30 %)	3 (2%)
Hrvaška n=56	0 (%)	20 (36 %)	36 (64 %)	0 (0 %)
Italija n=87	3 (3 %)	33 (38 %)	49 (56 %)	2 (2 %)
Madžarska n=86	7 (8 %)	36 (42 %)	37 (43 %)	6 (7 %)
Nemčija n=85	29 (34 %)	27 (32 %)	27 (32 %)	2 (2 %)
Romunija n=18	8 (44 %)	5 (28 %)	5 (28 %)	0 (0 %)
Slovenija n=111	11 (10 %)	30 (27 %)	56 (50 %)	14 (13 %)
<u>Skupaj EU n=672</u>	<u>77 (11,5 %)</u>	<u>275 (40,9 %)</u>	<u>293 (43,6 %)</u>	<u>27 (4 %)</u>
Albanija n=56	16 (29 %)	23 (41 %)	17 (30 %)	0 (0 %)
Makedonija n=108	9 (8 %)	65 (60 %)	33 (31 %)	1 (1 %)
Srbija n=39	1 (3 %)	16 (41 %)	21 (54 %)	1 (3 %)
<u>Skupaj neEU n=203</u>	<u>26 (12,8 %)</u>	<u>104 (51,2 %)</u>	<u>71 (35 %)</u>	<u>2 (1 %)</u>
Skupaj n=875	103 (11,8 %)	379 (43,3 %)	364 (41,6 %)	29 (3,3 %)

Največ anketirancev je bilo starih med 26 in 40 let (43,3 %) ter med 41 in 65 let (41,6 %). Najmanj anketirancev je bilo starih 66 let in več (3,3 %) ter 25 let ali manj (11,8 %).

Graf št. 2: Starost anketirancev

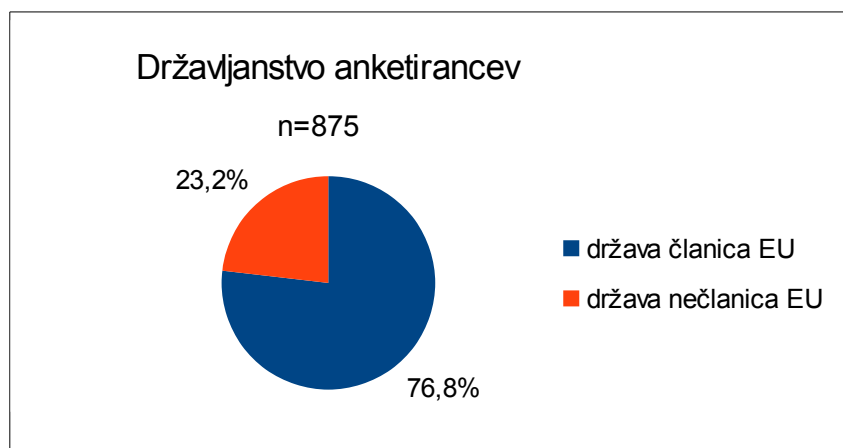
4.1.3 DRŽAVLJANSTVO

Na vprašanje o državljanstvu je odgovorilo 875 anketirancev in anketirank. Od tega jih je bilo največ (76,8 %) iz držav članic Evropske unije.

Tabela št. 3: Demografske značilnosti vzorca glede na državljanstvo

	državljanstvo države	državljanstvo druge države
Bolgarija n=103	102 (99 %)	1 (1 %)
Grčija n=126	124 (98 %)	2 (2 %)
Hrvaška n=56	56 (100 %)	0 (0 %)
Italija n=87	87 (100 %)	0 (0 %)
Madžarska n=86	86 (100 %)	0 (0 %)
Nemčija n=85	78 (92 %)	7 (8 %)
Romunija n=18	18 (100 %)	0 (0 %)
Slovenija n=111	111 (100 %)	0 (0 %)
Skupaj EU n=672	662 (98,5 %)	10 (1,5 %)
Albanija n=56	53 (95%)	3 (5%)
Makedonija n=108	108 (100 %)	0 (0 %)
Srbija n=39	36 (92 %)	3 (8 %)
Skupaj neEU n=203	197 (97 %)	6 (3 %)
Skupaj n=875	859 (98 %)	16 (2 %)

Graf št. 3: Državljanstvo anketirancev

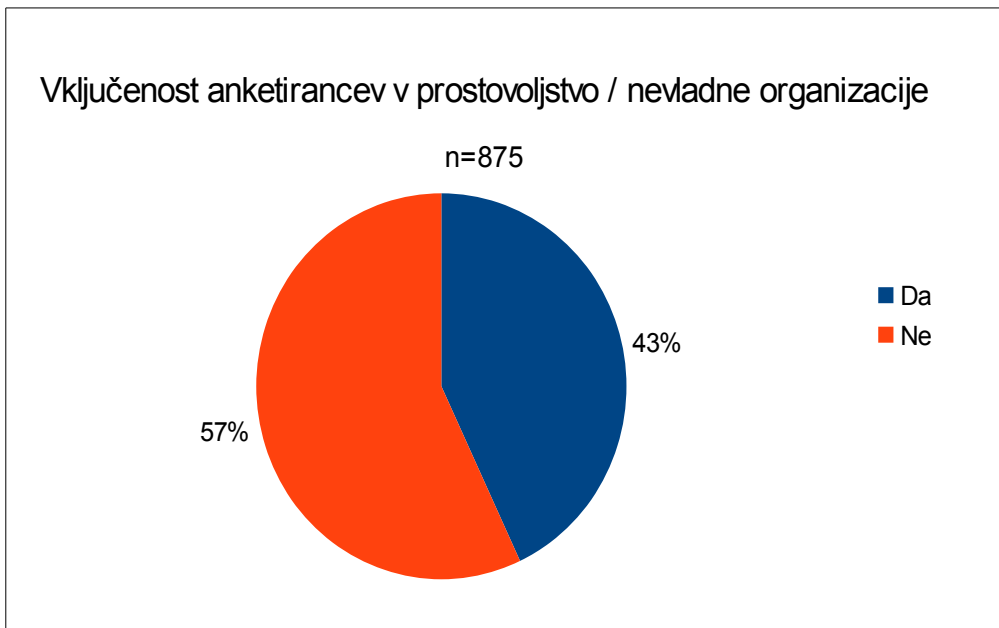
4.1.4 VKLJUČENOST V PROSTOVOLSTVO / NVO

Nekaj manj kot polovica (43 %) od 875 anketirancev je vključenih v prostovoljstvo oz. v delo nevladnih organizacij (društva, humanitarne organizacije, itd.).

Tabela št. 4: Vključenost anketirancev v prostovoljstvo / nevladne organizacije

	Da (n)	Da (%)	Ne (n)	Ne (%)
Bolgarija n=103	36	35 %	67	65 %
Grčija n=126	47	37 %	79	63 %
Hrvaška n=56	29	52 %	27	48 %
Italija n=87	29	33 %	58	67 %
Madžarska n=86	32	37 %	54	63 %
Nemčija n=85	24	28 %	61	72 %
Romunija n=18	7	39 %	11	61 %
Slovenija n=111	73	66 %	38	34 %
<u>Skupaj EU n=672</u>	<u>277</u>	<u>41,2 %</u>	<u>395</u>	<u>58,8 %</u>
Albanija n=56	27	48 %	29	52 %
Makedonija n=108	53	49 %	55	51 %
Srbija n=39	19	49 %	20	51 %
<u>Skupaj neEU n=203</u>	<u>99</u>	<u>48,8 %</u>	<u>104</u>	<u>51,2 %</u>
Skupaj n=875	376	43 %	499	57 %

Graf št. 4: Vključenost anketirancev v prostovoljstvo / nevladne organizacije

V. REZULTATI ANALIZE

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati analize v naslednjih treh vsebinskih sklopih:

- evropska identiteta;
- udeležba v demokratičnih postopkih Evropske unije;
- ukrepi za aktivnejšo udeležbo v demokratičnem življenju EU.

5.1 EVROPSKA IDENTITETA

V tem sklopu so anketiranci odgovarjali na vprašanja ali se počutijo Evropejce, katere državljske pravice EU prispevajo k njihovi evropski identiteti ter kateri ukrepi na ravni Evropske unije bi okrepili občutek evropske identitete.

5.1.1 OBČUTENJE EVROPSKE IDENTITETE

Velika večina anketirancev (89,4 %) v analizi zajetih držav članic Evropske unije se počuti Evropejce.

Tabela št. 5: Ali imate občutek, da ste Evropejec/Evropejka? (države članice EU)

	DA	NE
Bolgarija n=98	71 %	29 %
Grčija n=137	89 %	11 %
Hrvaška n=62	94 %	6 %
Italija n=96	87 %	13 %
Madžarska n=100	97 %	3 %
Nemčija n=87	91 %	9 %
Romunija n=24	96 %	4 %
Slovenija n=125	90 %	10 %
Skupaj n=729	89,4 % (n=645)	10,6 % (n=84)

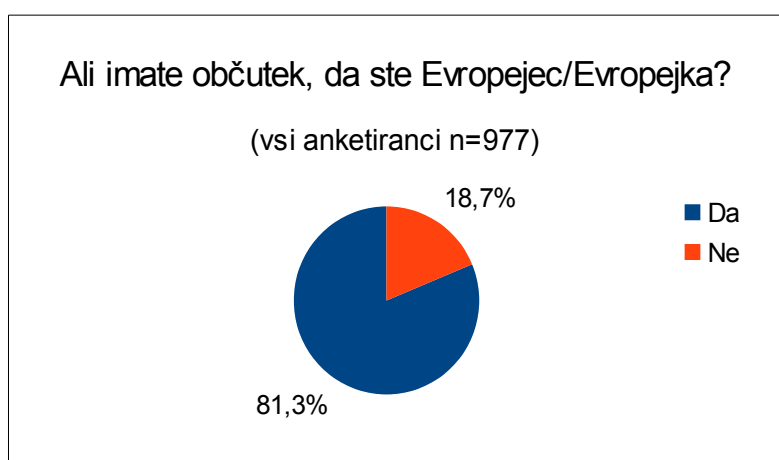
Velika večina anketirancev 73,3 % v vzorcu zajetih držav nečlanic Evropske unije se prav tako počuti Evropejce, vendar je ta odstotek manjši v primerjavi z anketiranci iz držav članic oz. je večji odstotek (26,7) anketirancev, ki se ne počutijo Evropejce.

Tabela št. 6: Ali imate občutek, da ste Evropejec/Evropejka? (države nečlanice EU)

	DA	NE
Albanija n=71	87 %	13 %
Makedonija n=134	56 %	44 %
Srbija n=43	77 %	23 %
Skupaj n=248	73,3 % (n=170)	26,7 % (n=78)

Večina anketirancev (83,4 %) ima občutek, da so Evropejci. Na podlagi primerjav med državami lahko sklepamo, da članstvo države v Evropski uniji prispeva k nekoliko močnejšemu občutku evropske identitete med anketiranci.

Graf št. 5: Občutenje evropske identitete

5.1.2 DRŽAVLJANSKE PRAVICE EU, KI PRISPEVAJO K EVROPSKI IDENTITETI

Državlanske, človekove in potrošniške pravice Evropske unije, ki najbolj prispevajo k občutku evropske identitete anketirancev v vzorcu zajetih držav članic Evropske unije so naslednje (na lestvici od 1 – ne prispeva do 5 – zelo prispeva):

- pravica do prostega gibanja in prebivanja v EU in nediskriminacije na podlagi državljanstva (4,3);
- pravica do študija, prostovoljstva in pripravništva v drugih državah članicah EU (4,1);
- čezmejne potrošniške pravice (npr. spletno nakupovanje, pravice v mednarodnem železniškem ali letalskem prometu, cenejši klici v mobilnih omrežjih) (3,9);
- pravica do zdravstvenega varstva v drugi državi članici EU (3,9).

Graf št. 6: Državljske pravice EU, ki prispevajo k evropski identiteti (države EU)

Večji pomen evropski identiteti anketirancev dajejo človekove (prosto gibanje, nediskriminacija, izobraževanje, zdravstveno varstvo itd.) in potrošniške pravice (nakupovanje, kakovost storitev, primerne cene itd.) kot pa politične pravice (peticije, pobude, dostop do dokumentov). Slednje v povprečju najmanj prispevajo k občutku evropske identitete. Med anketiranci iz različnih držav članic EU ni večjih razlik pri občutenju vpliva posamezne pravice na njihovo evropsko identiteto.

Podobno vpliv posameznih državljskih pravic na občutek evropske identitete je opazen tudi pri anketirancih iz držav nečlanic EU (Albanija, Srbija in Republika Makedonija). Pri teh državah se pojavlja višja vrednost (3,9) pri pravicah iz naslova socialne varnosti v eni državi članici EU ne glede na delo v več kot eni državi članici EU v primerjavi z državami članicami EU, pri katerih je ta vrednost (3,5).

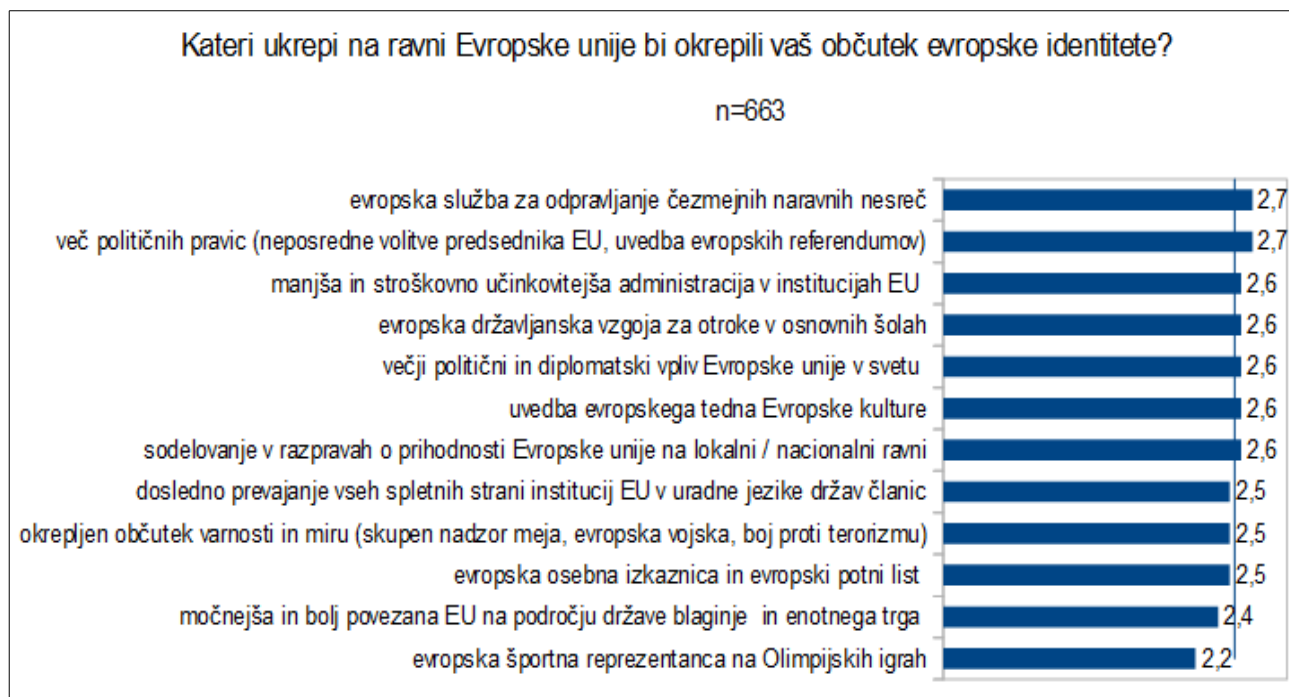
5.1.3 UKREPI, KI BI OKREPILI OBČUTEK EVROPSKE IDENTITETE

Ukrepi na ravni Evropske unije, ki bi okrepili občutek evropske identitete anketirancev v vzorcu zajetih držav članic Evropske unije so naslednji: (na lestvici od 1 – ne bi okrepil do 5 – bi zelo okrepil):

- evropska služba za odpravljanje čezmejnih naravnih nesreč (2,7);
- več političnih pravic (neposredne volitve predsednika Evropske unije, uvedba evropskih referendumov o najpomembnejših zadevah EU) (2,7);
- manjša in stroškovno učinkovitejša administracija v institucijah EU (zasedanja Evropskega parlamenta potekajo v Bruslju in Strasburgu) (2,6);
- evropska državljska vzgoja za otroke v osnovnih šolah (2,6);
- večji politični in diplomatski vpliv Evropske unije v svetu (ambasade EU v državah nečlanicah EU) (2,6);
- uvedba evropskega tedna Evropske kulture (2,6);

- sodelovanje v razpravah o prihodnosti Evropske unije na lokalni / nacionalni ravni (2,6).

Graf št. 7: Ukrepi, ki bi okrepili občutek evropske identitete (države EU)

Ukrepi na ravni Evropske unije, ki bi najbolj okrepili občutek evropske identitete anketirancev v analizi zajetih držav članic (Bolgarija, Grčija, Hrvaška, Italija, Madžarska, Nemčija, Romunija, Slovenija) so politične, kulturne, institucionalne, varnostne in izobraževalne narave. Skoraj enako rangiranje ukrepov je prisotno pri anketirancih iz držav nečlanic EU (Albanija, Srbija in Republika Makedonija).

Med odprtimi odgovori so anketiranci iz Hrvaške, Grčije in Slovenije navedli naslednje ukrepe na ravni Evropske unije, ki bi okrepili občutek njihove evropske identitete:

- enotna migracijska politika za državljane tretjih držav, begunce in prosilce za azil;
- vlaganje v enakovredni razvoj vseh članic z denarnimi sredstvi in znanjem (boljša pomoč slabše razvitim državam in njihova enakopravnost);
- enotna monetarna politika;
- manj birokratskih in dolgotrajnih postopkov;
- boljše informiranje in zakonodaja;
- pravičnejše kazni in ukrepi, ki veljajo za vse;
- podpora dobrim idejam in projektom;
- večja odgovornost politikov do državljanov;
- launch of a European Week for Ancient Drama and Comedy;
- equal treatment of social and economic problems in the countries of the North and the South;
- common European approach (framework) for e-commerce and cyber-threats;
- European judicial system more easily approachable by the citizen;
- common currency
- greater solidarity between states

- single labour law and labour rights
- equal educational system

Anketiranci iz Albanije in Makedonije so navedli naslednje naslednje ukrepe na ravni Evropske unije, ki bi okrepili občutek njihove evropske identitete:

- independant identity that will have equal treatment as the other members;
- safety and peace;
- the region`s political unity in the face of russia and the us;
- right for free expression and right to demonstration;
- respecting of the human rights as European value;
- state symbols , such as anthem, flag, coat of arms , etc ...;
- rule of law and state law;
- less aggressive controls over the people that travelling with planes;
- promotion of systemic mechanisms and collective consciousness of respect for diversity, freedom to think and act in accordance creed, transparent system for recognition and appropriate valuation of personality;
- more security and more national order
- the EU unification as a single state
- the appreciation and the respect of each other's culture.
- to be European for a citizen means to be in the primary the same rights throughout the European area.
- unification of what influences more direct citizen in life.
- to be a citizen

5.2 UDELEŽBA V DEMOKRATIČNIH POSTOPKIH EVROPSKE UNIJE

V tem sklopu so anketiranci odgovarjali na vprašanja ali jih zanima politika na ravni Evropske unije, kakšni so razlogi za njihovo udeležbo oz. neudeležbo na volitvah v Evropski parlament, ali so že podpisali katero izmed evropskih državljanskih pobud ter se udeležili razprav o prihodnosti Evrope.

5.2.1 ZANIMANJE ZA POLITIKO NA RAVNI EVROPSKE UNIJE

Večino anketirancev (79,4 %) v analizi zajetih držav članic Evropske unije zanima politika na ravni Evropske unije.

Tabela št. 7: Ali vas zanima politika na ravni Evropske unije? (države članice EU)

	DA	NE
Bolgarija n=87	83 %	17 %
Grčija n=128	91 %	9 %
Hrvaška n=58	66 %	34 %
Italija n=91	84 %	16 %
Madžarska n=90	49 %	51 %
Nemčija n=86	76 %	24 %
Romunija n=24	96 %	4 %
Slovenija n=125	90 %	10 %
Skupaj n=689	79 % (n=544)	21 % (n=145)

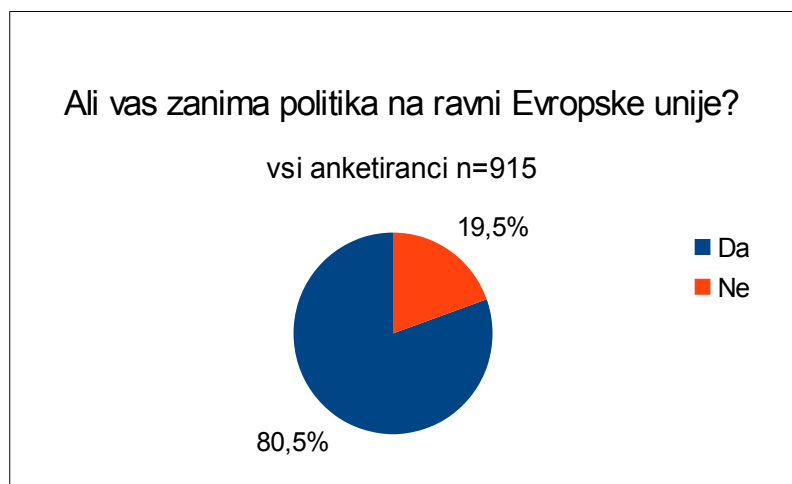
Večino anketirancev (81,6 %) v analizi zajetih držav nečlanic Evropske unije prav tako zanima politika na ravni Evropske unije.

Tabela št. 8: Ali vas zanima politika na ravni Evropske unije? (države nečlanice EU)

	DA	NE
Albanija n=64	92 %	8 %
Makedonija n=120	79 %	21 %
Srbija n=42	74 %	26 %
Skupaj n=226	81,4 % (n=184)	18,6 % (n=42)

Večino anketirancev v analizi zajetih držav (79,6 %) zanima politika na ravni Evropske unije.

Graf št. 8: Zanimanje za politiko na ravni Evropske unije

5.2.2 UDELEŽBA NA ZADNJIH VOLITVAH V EVROPSKI PARLAMENT

Zadnjih volitev v Evropski parlament se je udeležilo 63,5 % anketirance v analizi zajetih držav članic Evropske unije.

Tabela št. 9: Ali ste se udeležili zadnjih volitev v Evropski parlament (države članice EU)?

Država / volilna udeležba	Volilna udeležba anketni vzorec	Volilna udeležba EP 2014	Razlika
Bolgarija n=87	82 %	35,8 %	+46,2 %
Grčija n=128	95 %	60 %	+35 %
Hrvaška n=58	66 %	25,2 %	+40,8%
Italija n=91	84 %	57,2 %	+26,8%
Madžarska n=90	76 %	29 %	+47 %
Nemčija n=86	71 %	48,1 %	+22,9%
Romunija n=19	32 %	32,4 %	-0,4 %
Slovenija n=118	66 %	29 %	+ 37 %
Skupaj n=677	71,5% (n=484)	39,6 %	+ 31,9 %

Volilna udeležba med anketiranci je nadpovprečno visoka v primerjavi z dejansko volilno udeležbo leta 2014 (+31,9 %) in zato ni reprezentativna za populacijo EU. Največja odstopanja med anketno in dejansko volilno udeležbo imajo Madžarska, Bolgarija in Hrvaška.

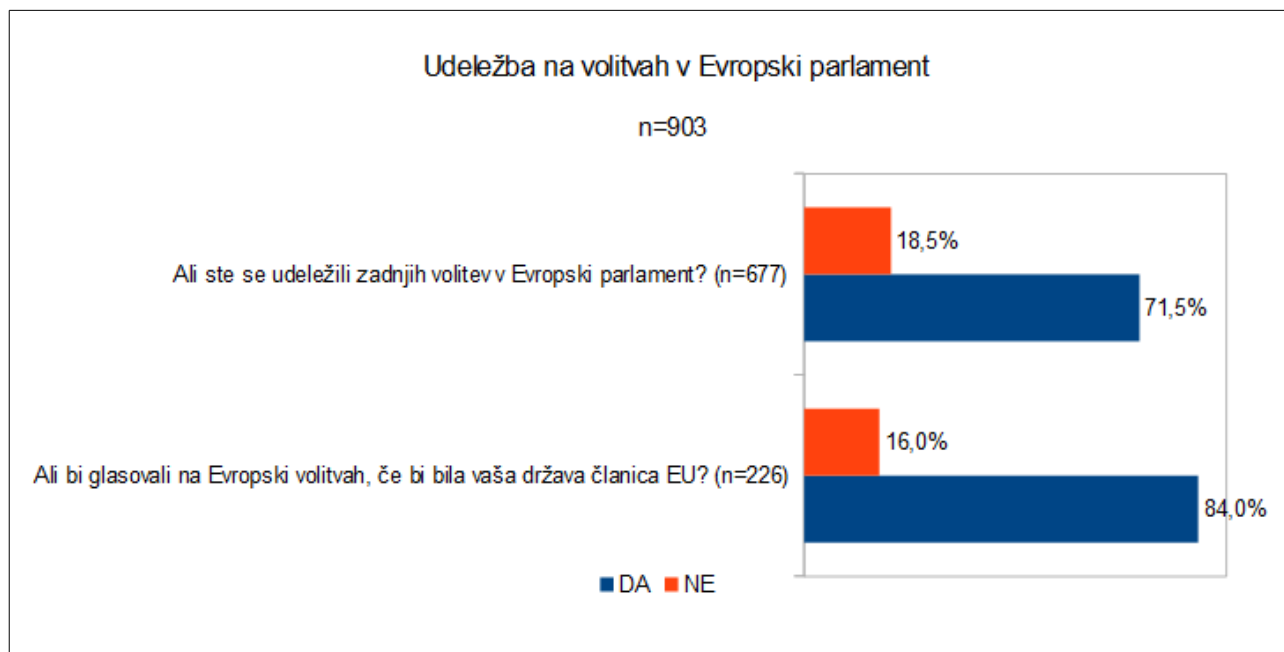
Tabela št. 10: Ali bi glasovali na Evropski volitvah, če bi bila vaša država članica EU?

Država / volilna udeležba	Volilna udeležba anketni vzorec
Albanija n=64	98 %
Makedonija n=120	87 %
Srbija n=42	67 %
Skupaj n=226	84 % (n=199)

Anketiranci iz držav, ki niso članice EU, bi se v povprečju pogosteje udeležili volitev v Evropski

parlament kot pa se je udeležujejo anketiranci iz držav članic Evropske unije.

Graf št. 9: Udeležba na volitvah v Evropski parlament

5.2.3 RAZLOGI ZA UDELEŽBO NA VOLITVAH V EVROPSKI PARLAMENT

Najpogostejši razlogi, zaradi kateri so se anketiranci v analizi zajetih držav⁵ članic Evropske unije udeležili zadnjih evropskih volitev so naslednji:

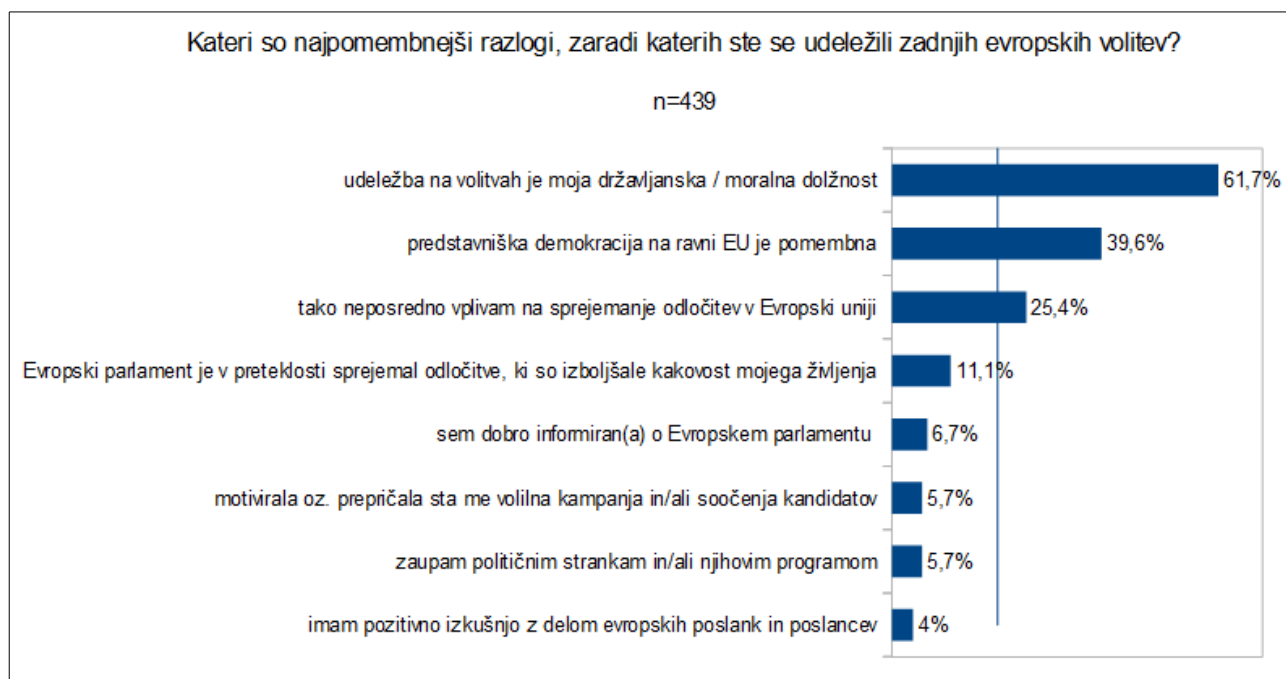
- udeležba na volitvah je moja državljanska / moralna dolžnost (61,7 %)
- predstavniška demokracija na ravni EU je pomembna (39,6 %)
- tako neposredno vplivam na sprejemanje odločitev v Evropski uniji (25,4 %)

Najmanj pogostejši razlogi, zaradi kateri so se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije udeležili zadnjih evropskih volitev so naslednji:

- imam pozitivno izkušnjo z delom evropskih poslank in poslancev (4 %);
- motivirala oz. prepričala sta me volilna kampanja in/ali soočenja kandidatov (5,7 %);
- zaupam političnim strankam in/ali njihovim programom (5,7 %);
- sem dobro informiran(a) o Evropskem parlamentu (6,7 %).

⁵ Podatki za Romunijo niso zajeti zaradi majhnega vzorca anketirancev.

Graf št. 10: Razlogi za udeležbo na volitvah v Evropski parlament (države članice EU)

Države z najvišjim in najmanjšim deležem⁶ odgovorov po posameznih razlogih za udeležbo na volitvah v Evropski parlament so naslednji:

- udeležba na volitvah je moja državljanska / moralna dolžnost (Italija 78%, Slovenija 50%);
- predstavniška demokracija na ravni EU je pomembna (Grčija in Italija 51 %, Slovenija 26 %);
- tako neposredno vplivam na sprejemanje odločitev v Evropski uniji (Madžarska in Nemčija 29%, Bolgarija 17 %);
- Evropski parlament je v preteklosti sprejemal odločitve, ki so izboljšale kakovost mojega življenja (Grčija 23 %, Hrvaška 2%);
- sem dobro informiran(a) o Evropskem parlamentu (Bolgarija 14 %, Hrvaška 2 %);
- motivirala oz. prepričala sta me volilna kampanja in/ali soočenja kandidatov (Madžarska 12 %, Hrvaška 2 %);
- zaupam političnim strankam in/ali njihovim programom (Nemčija 9 %, Bolgarija in Hrvaška 3%).

⁶ Razlog "Imam pozitivno izkušnjo z delom evropskih poslank in poslancev" zaradi majhnega deleža odgovorov ni zajet v primerjavo.

Tabela št. 11: Razlogi za udeležbo na volitvah v Evropski parlament (pregled po državah članicah EU)

	BG n=65	GR n=98	HR n=35	IT n=75	MAD n=59	NEM n=45	SLO n=62	Skupaj n=439
udeležba na volitvah je moja državljanska / moralna dolžnost	66 %	72 %	56 %	78 %	58 %	52 %	50 %	61,7 %
Evropski parlament je v preteklosti sprejemal odločitve, ki so izboljšale kakovost mojega življenja	6 %	23 %	2 %	14 %	11 %	8 %	14 %	11,1 %
zaupam političnim strankam in/ali njihovim programom	3 %	5 %	3 %	5 %	8 %	9 %	7 %	5,7 %
tako neposredno vplivam na sprejemanje odločitev v Evropski uniji	17 %	26 %	23 %	28 %	29 %	29 %	26 %	25,4 %
motivirala oz. prepričala sta me volilna kampanja in/ali soočenja kandidatov	5 %	4 %	2 %	3 %	12 %	7 %	7 %	5,7 %
predstavniška demokracija na ravni EU je pomembna	36 %	51 %	32 %	51 %	45 %	36 %	26 %	39,6 %
imam pozitivno izkušnjo z delom evropskih poslank in poslancev	5 %	5 %	3 %	4 %	1 %	5 %	5 %	4 %
sem dobro informiran(a) o Evropskem parlamentu	14 %	11 %	2 %	3 %	5 %	8 %	5 %	6,7 %

Najpogostejši razlogi, zaradi kateri so se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije udeležili zadnjih evropskih volitev so vrednotne oz. normativne narave kot so moralna dolžnost, predstavniška demokracija kot vrednota in prepričanje o neposrednem vplivanju na odločitve v Evropski uniji.

Tabela št. 12: Razlogi za udeležbo na volitvah v Evropski parlament (pregled po državah nečlanicah EU)

	ALB n=55	MAK n=86	SRB n=24	Skupaj n=165
udeležba na volitvah je moja državljanska / moralna dolžnost	77 %	64 %	56 %	65,7 %
Evropski parlament je v preteklosti sprejemal odločitve, ki so izboljšale kakovost mojega življenja	17 %	13 %	9 %	13 %
zaupam političnim strankam in/ali njihovim programom	10 %	6 %	2 %	6 %
tako neposredno vplivam na sprejemanje odločitev v Evropski uniji	48 %	43 %	40 %	43,7 %
motivirala oz. prepričala sta me volilna kampanja in/ali soočenja kandidatov	8 %	4 %	2 %	4,7 %
predstavniška demokracija na ravni EU je pomembna	52 %	44 %	33 %	43 %
imam pozitivno izkušnjo z delom evropskih poslank in poslancev	7 %	2 %	9 %	6 %
sem dobro informiran(a) o Evropskem parlamentu	11 %	5 %	7 %	7,7 %

Skoraj enako rangiranje razlogov za udeležbo na evropskih volitvah je prisotno tudi pri anketirancih iz držav nečlanic EU (Albanija, Srbija in Republika Makedonija). Največja razlika se pojavlja pri razlogu „Tako neposredno vplivam na sprejemanje odločitev v Evropski uniji“, ki je v državah

nečlanicah bolj pogost (43,7 %) v primerjavi z državami članicami EU (25,4 %).

Med odprtimi odgovori so anketiranci iz Hrvaške, Grčije in Slovenije navedli naslednje razloge za udeležbo na volitvah v Evropski parlament:

- zadovoljstvo z delom EU;
- national politics for the planet, the environment and culture need European support;
- participation is the absolute measure of democracy;
- to have national representatives in the EU.

Anketiranca iz Albanije in Makedonije sta navedli naslednja razloga, zaradi kateri bi se udeležila volitev v Evropski parlament v primeru, da bi njihovi državi bili članici Evropske unije:

- the European Parliament does not represent my views and will therefore vote;
- democracy.

5.2.4 RAZLOGI ZA NEUDELEŽBO NA VOLITVAH V EVROPSKI PARLAMENT

Najpogostejši razlogi, zaradi kateri se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije niso udeležili zadnjih evropskih volitev so naslednji:

- nisem bil(a) dovolj informiran(a) / ne poznam dovolj Evropskega parlamenta (79,2 %)
- ne zaupam političnim strankam in njihovim programom (68,1 %)
- moj glas ne bo štel / ne bo prinesel sprememb (66,7 %)
- nisem imel(a) časa / ni me bilo doma (41,7 %)

Graf št. 11: Razlogi za udeležbo na volitvah v Evropski parlament (države članice EU)

Najpogostejši razlogi, zaradi kateri se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije niso udeležili zadnjih evropskih volitev so nezadostna informiranost o Evropskem parlamentu, nezaupanje političnim strankam in njihovim programom, nevlivanje oddanega glasu na volitvah in pomanjkanje časa / odsotnost z doma.

Med odprtimi odgovori so anketiranci iz Slovenije navedli naslednji razlog za neudeležbo na volitvah v Evropski parlament:

- nepolnoletnost oz. nisem še imel/a volilne pravice

5.2.5 PODPISOVANJE EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE

80% anketirancev v analizi zajetih držav članic Evropske unije še ni podpisalo evropske državljanske pobude.

Graf št. 12: Ali ste že podpisali evropsko državljansko pobudo?

Primerjava med državami članicami EU kaže, da je največji delež anketirancev podpisal evropsko državljansko pobudo v Nemčiji (40 %), najmanjši delež anketirancev pa v Bolgariji in Italiji (6 %).

Tabela št. 13: Ali ste že podpisali evropsko državljansko pobudo? (države članice EU)

	DA	NE
Bolgarija n=87	6 %	94 %
Grčija n=126	29 %	71 %
Hrvaška n=57	26 %	74 %
Italija n=90	6 %	94 %
Madžarska n=90	25 %	75 %
Nemčija n=86	40 %	60 %
Romunija n=18	11 %	89 %
Slovenija n=118	17 %	83 %
Skupaj n=672	20 % (n=134)	80 % (n=538)

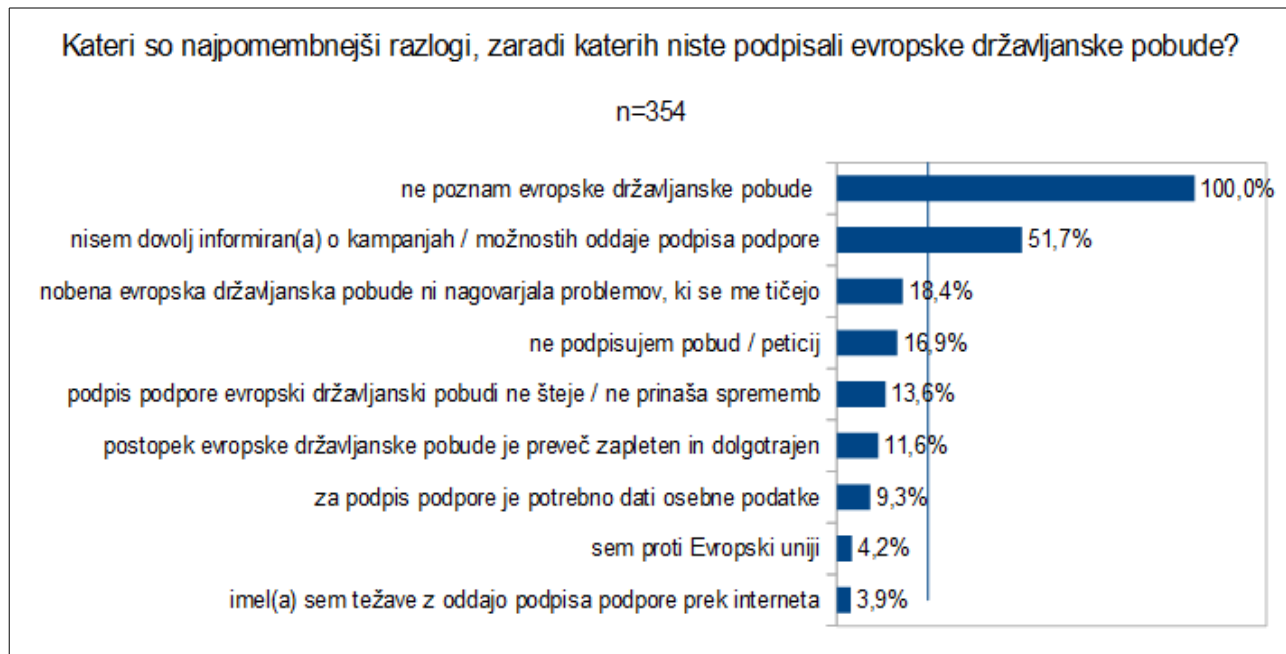
5.2.6 RAZLOGI ZA NEPODPIS EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE

Najpogostejši razlogi, zaradi katerih anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije niso

podpisali evropske državljanske pobude so naslednji:

- ne poznam evropske državljanske pobude (100 %);
- nisem dovolj informiran(a) o kampanjah / možnostih oddaje podpisa podpore (51,7 %);
- nobena evropska državljanska pobuda ni nagovarjala problemov, ki sem ne tičejo (18,4 %).
- ne podpisujem pobud / peticij (16,9 %).

Graf št. 13: Razlogi za nepodpis evropske državljanske pobude (države članice EU)

Med odprtimi odgovori so anketiranci iz Grčije in Slovenije navedli naslednje razloge, zaradi katerih niso podpisali evropske državljanske pobude:

- evropska državljanska pobuda ni bila ustrezno predstavljena ter ni imela opredeljenega nacionalnega nosilca;
- European Citizens Initiative is not a direct initiative from the citizens: if there is no organized and structured political initiative it is extremely difficult for the ECI to be expressed;
- there is no provision that political parties cannot assist in the development of this process;
- there is no reference (framework) for the transparency of the financial organization of such initiatives;
- ECI's leave open the possibility for lobbyists / power groups initiating and supporting the causes instead of simple citizens.

5.2.7 RAZLOGI ZA PODPIS EVROPSKE DRŽAVLJANSKE POBUDE

Najpogostejši razlogi, zaradi katerih so se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije podpisali evropsko državljansko pobudo, so naslednji:

- evropska državljanska pobuda je nagovarjala problem, ki se me tiče (91,1 %);
- participativna demokracija na ravni EU je pomembna (91,1 %);
- evropska državljanska pobuda vpliva na sprejemanje odločitev v Evropski uniji (68,3 %).

Graf št. 13: Razlogi za nepodpis evropske državljanske pobude (države članice EU)

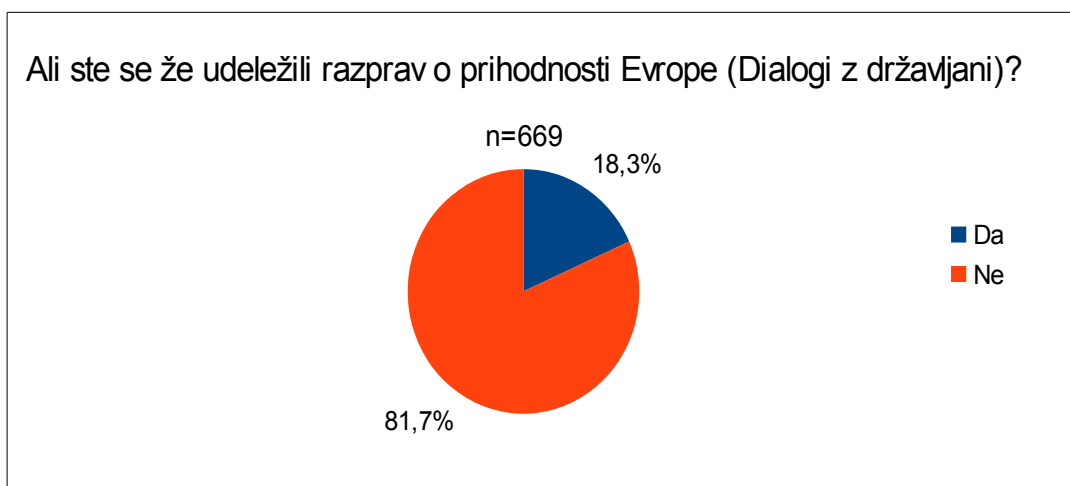
Med odprtimi odgovori je anketiranec iz navedel naslednji razlog za podpis evropske državljanske pobude:

- dissemination of European initiatives in the EU countries is the objective of social liberation.

5.2.8 UDELEŽBA NA RAZPRAVAH O PRIHODNOSTI EVROPE

18,3 % anketirancev v analizi zajetih držav članic Evropske unije se je že udeležilo razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljani).

Graf št. 14: Ali ste se že udeležili razprav o prihodnosti Evrope - Dialogi z državljani?

Primerjava med državami članicami EU kaže, da je največji delež anketirancev že udeležil razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljanji) v Bolgariji (26,4 %) in Grčiji (26,2 %), najmanjši delež anketirancev pa v Italiji (6,7 %) in Sloveniji (10,3 %).

Tabela št. 14: Ali ste se že udeležili razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljanji)?

	DA	NE
Bolgarija n=87	26,4 %	73,6 %
Grčija n=126	26,2 %	73,8 %
Hrvaška n=57	15,8 %	84,2 %
Italija n=89	6,7 %	93,3 %
Madžarska n=90	16,7 %	83,3 %
Nemčija n=85	22,3 %	77,7 %
Romunija n=18	22,2 %	77,8 %
Slovenija n=117	10,3 %	89,7 %
Skupaj n=669	18,3 % (n=122)	81,7 % (n=547)

Večina anketirancev (73,6 %) iz Albanije, Srbije in Republike Makedonije bi se udeležila razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljanji), če bi njihove države bile članice Evropske unije.

Tabela št. 15: Če bi bila vaša država članica EU, ali bi se udeležili razprav o prihodnosti Evrope?

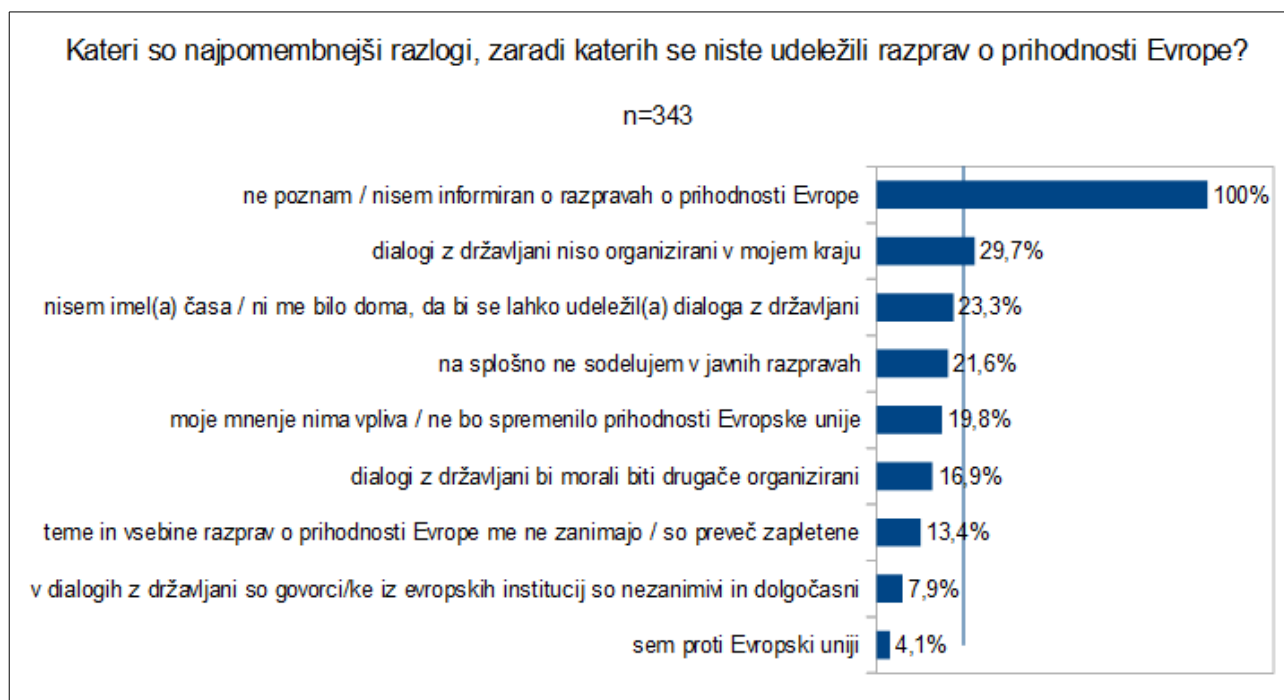
	DA	NE
Albanija n=60	93,3 %	6,7 %
Srbija n=39	53,9 %	46,1 %
Republika Makedonija=114	73,7 %	26,3 %
Skupaj neEU n =213	73,6 % (n=157)	26,4 % (n=56)

5.2.9 RAZLOGI ZA NEUDELEŽBO NA RAZPRAVAH O PRIHODNOSTI EVROPE

Najpogostejši razlogi, zaradi katerih se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije še niso udeležili razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljanji) so naslednji:

- ne ne poznam / nisem informiran o razpravah o prihodnosti Evrope (100 %)
- dialogi z državljanji niso organizirani v mojem kraju (29,7 %)
- nisem imel(a) časa / ni me bilo doma, da bi se lahko udeležil(a) dialoga z državljanji (23,3 %)
- na splošno ne sodelujem v javnih razpravah (21,6 %)

Graf št. 15: Razlogi za neudeležbo na razpravah o prihodnosti Evrope (države članice EU)

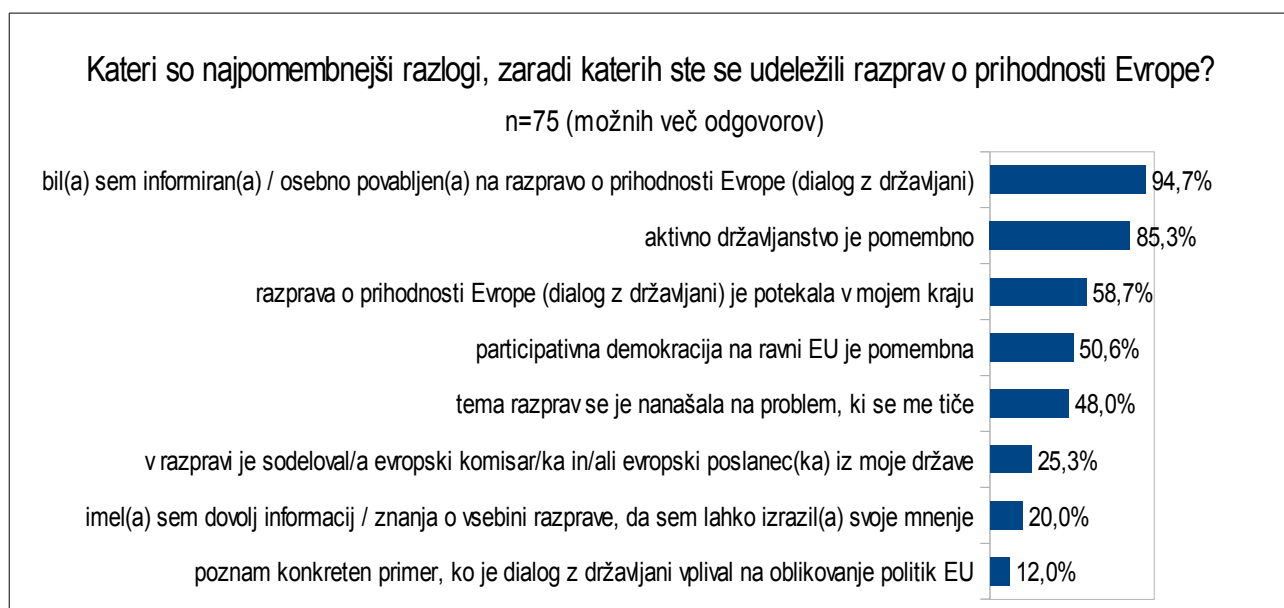

5.2.10 RAZLOGI ZA UDELEŽBO NA RAZPRAVAH O PRIHODNOSTI EVROPE

Najpomembnejši razlogi, zaradi katerih so se anketiranci v analizi zajetih držav članic Evropske unije udeležili razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljani), so naslednji:

- bil(a) sem informiran(a) / osebno povabljen(a) na razpravo o prihodnosti Evrope (94,7 %);
- aktivno državljanstvo je pomembno (85,3 %);
- razprava o prihodnosti Evrope (Dialog z državljani) je potekala v mojem kraju (58,7 %);
- participativna demokracija na ravni EU je pomembna (50,6 %);
- tema razprav se je nanašala na problem, ki se me tiče (48 %).

Graf št. 16: Najpomembnejši razlogi za udeležbo na razpravah o prihodnosti Evrope

Med odprtimi odgovori je anketiranec iz Grčije navedel naslednji razlog, zaradi katerega se je udeležili razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljani):

- circulation of ideas and initiatives among EU citizens abolishes old hatred and prejudices.

Anketiranca iz Makedonije in Albanije sta navedla naslednja razloga, zaradi katerega bi se udeležili razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljani):

- only through civil activities citizens can understand the hypocrisy of European Union and seek its reform;
- to show that and we are part of of Europe and us belongs this right.

5.2.11 NEPOSREDNI NAČINI VPLIVANJA NA EVROPSKE INSTITUCIJE

23 % anketirancev v analizi zajetih držav članic Evropske unije⁷ je že komuniciralo s predstavniki evropskih institucij in drugih organov prek spletnih strani, e-pošte ali družbenih omrežij.

Tabela št. 17: Delež anketirancev, ki so že uporabili neposredne načine vplivanja na Evropske institucije

	BG n=93	GR n=119	HR n=49	IT n=80	MAD n=84	NEM n=78	SLO n=105	Skupaj n=608
poslali peticijo Evropskemu parlamentu ⁸	4 (4%)	8 (7%)	1 (2%)	5 (6%)	1 (1%)	13 (17%)	6 (6%)	38 (6,2%)
se udeležili javnih posvetovanj Evropske komisije ⁹	7 (8%)	14 (12%)	4 (8%)	7 (9%)	7 (8%)	2 (3%)	4 (4%)	45 (7,4 %)
pisali Evropskemu varuhu človekovih pravic ¹⁰	2 (2%)	5 (4%)	1 (2%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (1%)	4 (4%)	13 (2,1 %)
komunicirali s predstavniki evropskih institucij in drugih organov prek spletnih strani, e-pošte ali družbenih omrežij ¹¹	29 (31%)	37 (31%)	6 (12%)	14 (18%)	22 (27%)	15 (20%)	17 (16%)	140 (23 %)

Deleži anketirancev v analizi zajetih držav članic Evropske unije, ki so se udeležili javnih posvetovanj Evropske komisije (7,4 %), poslali peticijo Evropskemu parlamentu (6,2 %) ali pisali Evropskemu varuhu človekovih pravic (2,1 %) so zelo majhni.

⁷ Podatki za Romunijo niso zajeti zaradi majhnega vzorca anketirancev.

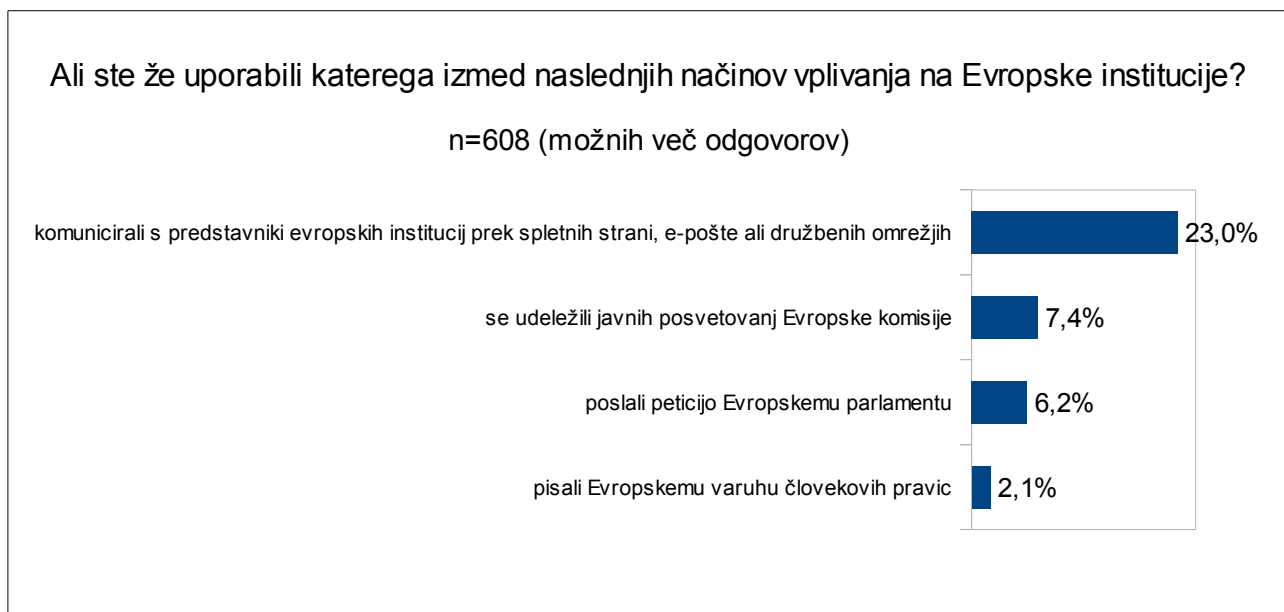
⁸ Dostopno prek <http://www.petiport.europarl.europa.eu/petitions/sl/main>.

⁹ Dostopno prek http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_sl.htm.

¹⁰ Dostopno prek <http://www.ombudsman.europa.eu/sl/home.faces>.

¹¹ Dostopno prek http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_sl.htm.

Graf št. 17: Delež anketirancev, ki so že uporabili neposredne načine vplivanja na Evropske institucije

Med odprtimi odgovori sta anketiranca iz Hrvaške in Slovenije navedla naslednja načina neposrednega vplivanja na Evropske institucije:

- informiranost prek medijev;
- I am a member of the European economic and social committee.

Anketiranca iz Albanije sta navedla naslednja načina neposrednega vplivanja na Evropske institucije:

- through inviting of MEPs in discussions or debates in Albania;
- I will be happy, if someone would hear me seriously and will probably change something for the better.

5.3 UKREPI ZA AKTIVNEJŠO UDELEŽBO V DEMOKRATIČNEM ŽIVLJENJU EU

V tem sklopu so anketiranci predlagali ukrepe, ki bi po njihovem mnenju spodbudili državljane in državljanke v njihovih državah k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju Evropske unije.

Ukrepi, ki bi najbolj spodbudili državljane in državljanke k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju Evropske unije v državah članicah so naslednji (na lestvici od 1 – ne prispeva do 5 – zelo prispeva):

- odgovornejše, cenejše in bolj pregledno delovanje institucij EU (3,94);
- kakovostnejše poročanje medijev o EU vsebinah (več informacij o stališčih in mnenjih državljanov) (3,93);
- krepitev veščin za aktivno evropsko državljanstvo skozi osnovno in srednje šolsko izobraževanje (3,9);
- pregleden in preverljiv izbor nosilcev političnih in javnih funkcij v evropskih institucijah (3,89);
- več sodelovanja informacijske pisarne Evropskega parlamenta in predstavništva Evropske komisije z državljani na lokalni ravni (3,79).

Graf št. 12: Kateri ukrepi bi po vašem mnenju spodbudili k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju EU (države članice)?

Države z najvišjo in najmanjšo oceno posameznih ukrepov za aktivnejšo udeležbo v demokratičnem življenju Evropske unije so naslednje:

- več neposrednega stika z institucijami EU in evropskimi poslanci/kami na lokalni ravni (Hrvaška 3,9 in Romunija 3,1);
- kakovostnejše poročanje medijev o EU vsebinah (več informacij o stališčih in mnenjih državljanov) (Grčija 4,3 in Romunija 3,5);
- uvedba evropskih referendumov o najpomembnejših zadevah EU (Grčija 4,2 in Romunija 3,3);
- odgovornejše, cenejše in bolj pregledno delovanje institucij EU (Grčija 4,4 ter Hrvaška in Romunija 3,7);
- močnejše nevladne organizacije na lokalni / državni ravni, ki bodo zagovarjale interes državljanov v povezavi z evropskimi vprašanji (Grčija, Madžarska in Nemčija 3,9 ter Bolgarija 3,5);
- pregleden in preverljiv izbor nosilcev političnih in javnih funkcij v evropskih institucijah (Grčija 4,3 in Romunija 3,6);
- dosledno prevajanje vseh spletnih strani institucij EU v uradne jezike držav članic (Grčija in Madžarska 4,1 ter Italija 3,4);
- krepitev veščin za aktivno evropsko državljanstvo skozi osnovno in srednje šolsko izobraževanje (Grčija 4,3 ter Bolgarija in Slovenija 3,7);
- povrnitev potnih stroškov za državljane, ki obišejo evropske institucije v Bruslju (Hrvaška 3,7 in Slovenija 3);
- več sodelovanja informacijske pisarne Evropskega parlamenta in predstavništva Evropske komisije z državljani na lokalni ravni (Grčija 4,1 in Romunija 3,5).

Tabela št. 12: Ocena posameznih ukrepov za spodbujanje k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju EU (države članice)?

	BG n=77	GR n=121	HR n=47	IT n=84	MAD n=85	NEM n=79	ROM n=18	SLO n=110	Skupaj n=621
več neposrednega stika z institucijami EU in evropskimi poslanci/kami na lokalni ravni	3,4	3,8	3,9	3,6	3,8	3,5	3,1	3,6	3,59
kakovostnejše poročanje medijev o EU vsebinah (več informacij o stališčih in mnenjih državljanov)	3,7	4,3	3,8	4	4,1	4,3	3,5	3,7	3,93
uvedba evropskih referendumov o najpomembnejših zadevah EU	3,7	4,2	3,8	3,8	3,8	4	3,3	3,5	3,76
odgovornejše, cenejše in bolj pregledno delovanje institucij EU	3,8	4,4	3,7	4	4	4,1	3,7	3,8	3,94
močnejše nevladne organizacije na lokalni / državni ravni, ki bodo zagovarjale interes državljanov v povezavi z evropskimi vprašanji	3,5	3,9	3,7	3,6	3,9	3,9	3,7	3,8	3,75
pregleden in preverljiv izbor nosilcev političnih in javnih funkcij v evropskih institucijah	3,8	4,3	3,8	3,9	3,9	4,2	3,6	3,6	3,89
dosledno prevajanje vseh spletnih strani institucij	3,9	4,1	3,8	3,4	4,1	3,7	3,6	3,6	3,78

EU v uradne jezike držav članic									
krepitev veščin za aktivno evropsko državljanstvo skozi osnovno in srednje šolsko izobraževanje	3,7	4,3	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,7	3,9
povrnitev potnih stroškov za državljane, ki obiščejo evropske institucije v Bruslju	3,1	3,4	3,7	2,5	3,4	2,8	3,3	3	3,15
več sodelovanja informacijske pisarne Evropskega parlamenta in predstavništva Evropske komisije z državljani na lokalni ravni	3,7	4,1	3,9	3,7	3,8	4	3,5	3,6	3,79

Med odprtimi odgovori so anketiranci iz Grčije in Slovenije navedli naslednje ukrepe, ki bi po njihovem mnenju spodbudili k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju EU:

- nov evropski televizijski kanal in društvo, ki bi bilo prisotno v vsakem večjem kraju z možnostjo sprejemanja lokalnih mnenj;
- boljše in hitrejše informacije v vseh vrstah medijev (dostopnost za prave in projekte);
- an independent office for reporting complaints on how EU projects are implemented on a local and national level.

Anketiranca iz Albanije in Makedonije sta navedla naslednje ukrepe, ki bi po njihovem mnenju spodbudili k aktivnejši udeležbi v demokratičnem življenju EU:

- EU to start to respect its principles and rules;
- communication.

VI. ZAKLJUČEK

V nenaključnem vzorcu zajeti anketiranci in anketiranke kažejo **evropsko usmerjenost**. Večina jih ima občutek, da so Evropejci, zanimajo se za politiko na ravni Evropske unije ter se udeležujejo volitev v Evropski parlament. Nenaključni vzorec zajema tudi delež anketirancev, ki so vključeni v civilno družbene aktivnosti (prostovoljstvo oz. v delo nevladnih organizacij).

Anketiranci iz držav članic Evropske unije pogosteje občutijo, da so Evropejci / Evropejke v primerjavi iz anketiranci iz držav nečlanic Evropske unije. **Evropska identiteta** je med anketiranci močno prisotna, vzpostavlja pa se predvsem skozi **človekove** (prosto gibanje, nediskriminacija, izobraževanje, zdravstveno varstvo itd.) in **potrošniške pravice** (nakupovanje, kakovost storitev, primerne cene itd.), katere imajo kot evropski državljani. Politične pravice, ki se nanašajo na udeležbo v demokratičnem življenju (peticije, pobude, dostop do dokumentov), imajo manjšo vlogo pri vzpostavljanju evropske identitete anketirancev. Na osnovi tega sklepamo, da je evropska identiteta pri anketirancih razumljena predvsem kot **pragmatična oz. praktično življenjska kategorija**. To potrjujejo tudi predlogi ukrepov, ki bi po mnenju anketirancev okrepili občutek evropske identitete kot so evropska služba za odpravljanje čezmejnih naravnih nesreč, manjša in stroškovno učinkovitejša administracija v institucijah EU, večji politični in diplomatski vpliv EU v svetu in uvedba evropskega tedna Evropske kulture.

Politična dimenzija evropske identitete je pri anketirancih prisotna v manjši meri, vendar pa se pojavlja kot pomemben vzvod za krepitev občutka evropske identitete. Pri tem so anketiranci izpostavili več političnih pravic kot so neposredne volitve predsednika EU in uvedba evropskih referendumov o najpomembnejših zadevah EU, evropska državljanska vzgoja za otroke v osnovnih šolah ter sodelovanje v razpravah o prihodnosti Evropske unije na lokalni oz. nacionalni ravni. Na osnovi tega sklepamo, da je potrebno **politični dimenziji evropske identitete namenjati večjo pozornost**.

Večino anketirancev zanima politika na ravni Evropske unije, pri čemer pa se v demokratično življenje EU udeležujejo občasno v okviru **predstavniške demokracije** (udeležba na evropskih volitvah). Najpogostejši razlogi, zaradi kateri so se anketiranci udeležili zadnjih evropskih volitev so **vrednotne oz. normativne narave** kot so moralna dolžnost, predstavniška demokracija kot vrednota in prepričanje o neposrednem vplivanju na odločitve v Evropski uniji. Veliko manj so med razlogi za udeležbo na volitvah prisotni tisti, ki so povezavi z vsebino oz. rezultati delovanja predstavniške demokracije kot so vpliv Evropskega parlamenta na kakovost življenja, programi političnih strank ali pozitivna izkušanja z delom evropskih poslank in poslancev. **Odsotnost vsebinskih razlogov za udeležbo** se na drugi strani kaže kot prisotnost razlogov, zaradi katerih se anketiranci niso udeležili evropskih volitev. Med najpogostejšimi so nezadostna informiranost oz. nepoznavanje Evropskega parlamenta, nezaupanje političnim strankam in njihovim programom, neupoštevanje oz. nevpilv oddanega glasu in pomanjkanje časa.

Udeležba v demokratičnem življenju Evropske unije skozi mehanizme **participativne demokracije** je med anketiranci nizka. Večina jih še ni podpisala evropske državljanske pobude ali se udeležila razprav o prihodnosti Evrope (Dialogi z državljani). Najpogostejša razloga za nesodelovanje sta **nepoznavanje oz. nezadostna informiranost** o tovrstnih možnostih vključevanja ter **neprilagojenost načinu življenja** (oddaljenost in pomanjkanje časa). Anketiranci so tudi redko uporabili ostale možnosti vplivanja na Evropske institucije kot so udeležba v javnih posvetovanjih Evropske komisije, pošiljanje peticij Evropskemu parlamentu in pisanje evropskemu varuhu človekovih pravic.

Na podlagi predstavljenih ugotovitev sklepamo, da je potrebno **krepi participativno dimenzijo**

evropskega državljanstva skozi boljše in kakovostnejše informiranje (ne nujno pogostejše), vzpostavljanje zaupanja v evropske institucije (na način zagotavljanja vpliva državljanov na odločitve in upoštevanje njihovih glasov) ter povezovanje evropskih vsebin z lokalno ravno. Pri tem je zelo pomembno tudi prilagajanje orodij demokratične udeležbe sodobnemu načinu življenja. Skoraj četrtina anketirancev je že **e-komuniciralo s predstavniki evropskih institucij** in drugih organov prek spletnih strani, e-pošte ali družbenih omrežij.